

שולחן ערוך	ליקוטי משה	מנהג ברורה	ליקוטי הלכות	ליקוטי משה	יום לחדש	יום
י"ט, ב	נג - נד	חזרה	רנו	צה:	ה'	שבת
כ"א, כ"ב	נה - נו	קמז	רנח	צט:	ו'	א
כ"ד, כ"ה	נז - נח	קמז	רנט	צט:	ז'	ב
כ"ה, א	נש - ס	קמח	רס	ק:	ח'	ג
כ"ג, ב	סב - סג	קמח	רסא	ק:	ט'	ד
ה, ה	סד - סה	קמט	רסב	קא:	י'	ה
א, ב	סה - סו	חזרה	רסג	קא:	יא'	ו

בקרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

364 | פרשת תזריע | ה' ניסן תשפ"ד

דבר המערכת

"שואלין בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום"
 (שו"ע א"ח תכט, א). ימי ההכנה לפסח הוא הזמן לדרוש ולשאל ולברר את הלכות הפסח, ואם כך בהלכות ביעור חמץ ומצה בפשטות, ק"ו בן בנו של ק"ו בהלכות החמורות של קיום התורה (ראה ליקו"ה נט"ו לסעודה ג, צא) - האיך להיפטר ממשוהו 'חמץ' שבמחול, ואיך להמשיך על עצמנו את המיכלא דמיהמנותא ואת גאולת הנפש ממצריה הנוראים המקיפים עליה - שחייבים כבר מפתה לשאול ולדרוש ולהתכונן כראוי בלימוד בספרי הצדיק ותלמידיו הק', כדי שנוכל לקבלם כראוי בימי הפסח הבעל"ט.

דורשי רשומות אמרו: 'קמח' ו'פסח' בגימטריא שמו של רבינו הקדוש, ומי שדואג שיתמלאו אסמיו ב'קמחא דפסחא' בגשמיות, צריך במידה יתירה לדאוג על 'קמח' של 'פסח' ברוחניות, שאורו של הצדיק יתחיל להאיר בלבו ובביתו, שלא להשאיר משהו משאור וחמץ, עצבות ועצלות, כפירות ופגמי אמונה, בביתו, ושלא ירואו ולא ימצאו בכל גבולו.

"אויף פסח וועט זיין - אמר מוהרנ"ת - ווי נעמט מען דעם פסח אליין", על הוצאות פסח נקווה שיהיה לנו בעזה"ל, אבל איך נוטלים קדושת הפסח עצמו, את האמונה הבהירה ואת השמחה בה' ואת התחלת ההתקרבות להשי"ת מחדש.

רבינו הקדוש **"דיבר בימי ניסן קודם פסח: כשכא הקיץ, כל העשבים וכל הצמחים נתעוררים וחיים, ואז טוב ויפה מאד כשיוצאים לטוב בשנה שיחה זו תפילה ותחינה ותשוקה וגעגועים להשם יתברך, ואז כל שיח ושיח השדה המתחילים לחיות ולצמוח אז, כולם נכספים ונכללים בתוך שיחתו ותפילתו"** (שיחות הר"ן, טז).

הבה נתחדש בשפיכת הנפש בימים אלו ביתר שאת, לזכות לכל השפע הרוחני הנשפע בימים קדושים אלו. וכמידת השקעתנו בהכנה הגשמית, נכין גם לבבנו אליו לזכות לגאולה שלימה.

העורכים

משפיל גאים ומגביה שפלים

רוחו, כי אי אפשר לזכות לתורה כי אם על ידי שפלות (עירובין נד, ראה ליקו"מ ח"א יד). וכאשר האדם מכיר בשפלותו אזי כל העולם מוכן ומזומן עבורו, הוא נחשב כמלך שזכאי לסעודה השלימה, וכל הבריאה עומדת הכן לשרתו כדי שיוכל לזכות לתורה בלי ששום דבר יבלבל אותו. אך אם הוא מתגאה וזחה דעתו, כי אז אבדה מעלתו ואפילו יתוש קודמו במעלה, ו"יתיכף כשמתגאה ותזוח דעתו עליו אומרים לו יתוש קדמך, כי אז הוא נעשה ירוד לפני כל בהמה וחיה ועוף".

שתי הסיבות שעבורן נברא האדם באחרונה הם א"כ ענין אחד - מבאר שם מוהרנ"ת - כאשר האדם משפיל גאוותו כי אז כל הבריאה נועדה לשרתו ולהשלים סעודתו כדי שבאמת יזכה לתורה מבלי שום דאגה, אך כל זה בתנאי שמכיר בשפלותו שאז אכן הוא זוכה לתורה.

והוא מוסיף על כך דבר נפלא: כל המשך פרשתנו מלמדת את הלכות נגיעים, זהו המשך לאותה אזהרה שבה התחילה הפרשה, להתרחק מגסות הרוח, וכמו שאמרנו חז"ל (ערכין טו) שנגעיים באים על גסות הרוח, ללמדנו עד כמה חמורה מידה זו.

באותו מאמר מלמדים גם חז"ל שהנגעים באים על לשון הרע, וזאת, מכיון שלשון הרע היא תוצאה ישירה של גסות רוח; רק מי שמתנשא על הזולת ומחשיב את עצמו לחכם יכול לזלזל ולהתלוצץ ולהטיל דופי בזולת. וכך כותב מוהרנ"ת: "עיקר הליצנות הוא מחמת גסות הרוח, שהוא גבה לב וגדול בעיני עצמו, עד שכל בני העולם הם כלא בעיניו ומתלוצץ מכל אחד ואחד ומוצא מומים וחסרונות בכל אחד ואחד. וכל זה מחמת גסותו, שנדמה לו שאין חכם ממנו וכל העולם צריך ללמוד ממנו ולהתנהג כפי חיוב דעתו" (ליקוטי הלכות, ספר תורה ג, א). וכך גם כותב החפץ חיים' בספרו (פתחת להל' לה"ד, לאו"ה): "המספר לשון הרע עובר על הלאו הזהרה לגסי הרוח. כי כיון שהוא מלעיג ומתלוצץ על חברו, מסתמא הוא מחשיב את עצמו לחכם ולאיש באנשים, כי אילו היה מכיר את נגיעי עצמו, לא היה מלעיג מחברו".

והתורה הקדושה כמו זועקת אלינו בפרשה זו: זכרו את מעלתכם להיות קודמים בחשיבות לכל הבריאה, שמרו על גדולת ויקרת רוממותכם, אל תתגאו להטיל דופי בזולתכם, כי אז היא מורידה ומשפילה את האדם אפילו מיתושי!

המשך בעמוד ד'

הוא עומד באמצע כאשר מעגל אנשים מסביבו ומקשיב לדבריו ברוב קשב. חיצו לשון מושחזים מתעופפים מפיו, כל רגע הוא מקיף לשון הרע עסיסית אחרת נגד מאן דהוא. הנאתו הולכת וגוברת, עדר הנבערים המקיפו מביטים עליו בהערצה, חכמתו עומדת לו, הכל מכירים שאיננו סתם תמים שאינו מבין ענין, אלא חכם מחוכם, היודע לנבור באשפתות הזולת ולגלות את חולשותיו ונפלותיו, משכיל להעמיק בנבכי המחלוקות והמריבות הפנימיות ומבין את כל דרכי הפוליטיקה המצחינים הנלווים אליהם, מי כמוהו....

האדם! מבחר היצורים, נזר הבריאה, תכלית כל היקום כולו. ברגע אחד הוא כמלך נישא ומרומם על הכל, ובתוך רגע הוא יכול ליפול ולרדת לשפל איום עד שאפילו יתוש יוקדם לפניו בחשיבותו. **הכל תלוי במדת הענוה והשפלות; אם הוא משכיל להכיר שפלותו ואפסיותו כי אז מתרוממת מעלתו עד אין קץ, כל הבריאה עומדת מוכנת לשרתו. אך כאשר הוא מגביה עצמו, אובדת חשיבותו והבעל חי השפל ביותר עדיף עליו.** וכלשון הזהרה (ח"א ככב) "מאן דאיהו זעיר איהו רב, מאן דאיהו רב איהו זעיר" [= מי שמחזיק עצמו לקטן הוא הגדול, ומי שמחזיק עצמו לגדול הוא הקטן].

פרשתנו מתחלת בהלכות הולדתו של אדם, והיא סמוכה לפרשת שמיני המסיימת בהלכות כשרותם של בעלי החיים, וחז"ל הקדושים מגלים לנו טיבה של סמיכות זו: "אמר רבי שמלאי, **כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף**" (רש"י). על עומקה של משמעות זו מרחיבים חז"ל במקום נוסף (ילקוט שמעוני בראשית א, טו) מבארים חז"ל את טעם הקדמת בריאת בעלי החיים לבריאת האדם ומגלים לנו את ה'דבר והיפוכו' שיש בהקדמה זו: הטעם האחד הוא "כדי שיכנס לסעודה מיד, משל למלך בשר ודם שבנה פלטה והתקין סעודה ואחר כך הכניס אורחים", הקב"ה רצה להביא את האדם לעולם מוכן ומזומן שישירת אותו, דבר המעיד על גדולתו ומעלתו של האדם. והטעם השני הוא **"שאם תזוח דעתו עליו, אומרים לו יתוש קדמך"**.

מוהרנ"ת (ליקוטי הלכות, ערלה ה, יט) לומד מכך יסוד מופלא: האדם הרי נברא לעבוד את בוראו ולעסוק בתורה ובמצות, והתנאי לכך הוא שיכיר בשפלותו וישבר את גאוותו וגסות

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

הרב הצדיק מבארדיטשוב זצ"ל נעמד שנה אחת קדם התקיעות ועורר את הקים לתשובה, ואמר להם ב"ן דבריו: **וכי מאין נקח זכות שייעלה תקיעתנו תשר"ק לפני יתברך, לא אם בזכות הנשים הצדקניות שקימו תשר"ק בגופם, דהיינו בזכות המלאכים שנעשו מהקראצין והשייערין רייבן שזיבן קולשין, (שהם בלע"ז פנינים גרוד ונקי ופגיו והקשרה של חמץ לקראת הפסח), שעמלו בו קשות בהכנות לפסח, שהראשי תבות שלהם הוא קשר"ק, זכות זו היא שתעמד לנו. ותכף נעמד לקים מצות התקיעות.**

(שיח שרפי קודש)

תגובות והערות 3323796@gmail.com ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידו שבוע

הדל"ג 6:27 - ניץ החמה 6:12 - מוזיק"ש 8:37
צאת השבת 7:42 - צאה"ש לר"ת 8:20

ענוה ושפלות!

דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע

וכתב רש"י: "אשה כי תזריע - אמר ר' שמלאי, כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף".

והטעם הפנימי בזה, מדוע אכן יצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף, הוא כדי שיבוא לענוה ושפלות, ויתרחק מגאווה וגסות הרוח!

"כי יצירתו של אדם היה אחר כל יצירת בהמה חיה ועוף, כדי שיכניע הגסות, ויזכה לתורה ועבודת ה' באמת. **כי אי אפשר לזכות לתורה ועבודה ותשובה ומעשים טובים, כל אחד לפי בחינתו מקטן ועד גדול, כי אם על ידי שבירת הגאות וגסות הרוח!**"

וכפי שנתנו חכמים שני טעמים לזה שנברא האדם בסוף, ומוהר"ת מקשר אותם יחד בקשר נפלא, ואלו הם דבריו המתוקים:

"ובשביל זה נברא האדם באחרונה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל שהאדם נברא בסוף כדי להיכנס לסעודה מיד. דבר אחר, שאם תזווח דעתו עליו יאמרו לו 'יתוש קדמך במעשה בראשית'. היינו, כי האדם נברא רק בשביל שיעסק בתורה ועבודת ה' כל ימיו, ועל כן נברא באחרונה כדי שייכנס לסעודה מיד, היינו כדי שיהיה הכל כבר מוכן לפניו כל מה שצריך לפרנסתו ולהרחיב דעתו בהם ולהכיר על ידם גדולת הבורא יתברך ... וזהו שאמרו רבותינו ז"ל שם 'דבר אחר שאם תזווח דעתו עליו אומרים לו יתוש קדמך', היינו שאי אפשר לזכות לסעודה הקדושה הנ"ל אפילו אם הוא פנוי מכל העסקים ויש לו כל הון דעלמא, כי אם על ידי שפלות, שעל ידי זה דייקא זוכין לתורה ועבודה. אבל תיכף כשמתגאה ותזווח דעתו עליו אומרים לו 'יתוש קדמך'.

... וכן הוא בכל אדם גם עתה, שיש שה' יתברך נתן לאדם עשירות וחפצים הרבה, בהמות ועופות ותבואה ופירות ומלבושים וכו', כאילו הכל נברא בשבילו. ובאמת הוא כן, כי הכל נברא בשבילו כדי שייכנס לסעודה וכו', היינו כדי שיעסק בעבודת ה' ועל ידי זה יזכה לסעודה המעודת לצדיקים. אבל כל אחד לפי בחינתו אי אפשר לזכות לזה כי אם על ידי שפלות באמת, ותיכף כשמתגאה ודעתו זחה עליו, מורידין אותו ואומרים לו 'יתוש קדמך'.

נמצא שעיקר בריאת האדם אחר כל בהמה וכו' הוא בשביל שפלות, כדי שיזכה על ידי זה לתורה. **וזה שרמזה התורה בפרשת תזריע**, שהזכירה תורת האדם כשנולד שהוא בחינת בריאת האדם שנולד ונברא ויוצא אדם חדש לעולם, והזכירה אותו בסוף אחר כל בהמה חיה ועוף, לומר כשם שיצירתו אחר כל בהמה חיה ועוף שהוא בשביל שיזכור שפלותו, כך תורתו נתפרשה אחר כל בהמה חיה ועוף, כי הם בחינה אחת. כי מה שנברא בסוף זהו בעצמו גם כן בשביל זה כדי שיזכה לתורה על ידי השפלות על ידי שנברא באחרונה. ועל כן נתפרשה תורתו בסוף כמו יצירתו, כי הכל בחינה אחת, כי גם יצירתו בסוף היה בשביל התורה, כי אי אפשר לזכות לתורה כי אם על ידי ענוה ושפלות שבשביל זה נברא האדם באחרונה".

הוי מַמַּעַט פְּעֶסֶק, וְעֶסוֹק פְּתוּרָה!

עושה איזה השתדלות בעלמא, כבר די בזה שיברכה ה'.

וכדברים האלה כתב בהל' ריבית הלכה ג', ושם האריך בזה טובא, ואף כתב שם חידוש נפלא, שלא זו בלבד שאין צריך השתדלות רבה ביגיעה גדולה, אלא אף גם, מי שמשתדל בטורח גדול, הרי זה מרחיק ממנו את פרנסתו וגורם לעצמו שתבוא לו פרנסתו ביגיעות גדולות רח"ל.

והוא ההיפך ממש ממחשבת בני אדם, שטועים לחשוב שכלל שישתדלו יותר כך יגדילו סכום פרנסתם. והאמת הוא, שלא זו בלבד שאין זה אמת אלא הוא ההיפך הגמור ממש, כי בזה הם מרחיקים פרנסתם מהם רח"ל.

והרי לך לשונו הנפלא, בקיצור אמרים:

"ההכרח שיעשה האדם איזה עובדא קלה בשביל פרנסה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל 'וברכתך בכל אשר תעשה', כי אי אפשר להמשיך בזה העולם כי אם על ידי כלים, ועל כן מוכרחין לעשות איזה עסק ומשא ומתן, כי על ידי זה עושין כלים וצינורות לקבל השפע. אבל באמת אין העסק עיקר כלל, רק עיקר הפרנסה מה' יתברך בהשגחתו לבד, כי אין האדם יודע במה משתכר. **ועל כן אסור להאדם לדחוק את השעה ולרדוף אחר פרנסה ביגיעות גדולות, כאילו ח"ו הפרנסה תלויה בזה לבד, כי אדרבא, על ידי זה נתמעט פרנסתו!** כי כל הדוחק את השעה השעה דוחקת. **כי אין צריך לעשות משא ומתן ועסק, רק לצאת ידי מצות עשיית משא ומתן באמונה, כדי לעשות איזה כלי וצינור לקבל התשפעה, וכל מה שיעשה יוצא בזה!** וזהו 'וברכתך בכל אשר תעשה', היינו בכל מה שתעשה, יהיה מה שיהיה, אפילו דבר קל וקטן, יברכך ה'.

... ולא די שאינו מרויח כלל על ידי דאגתו ועצבותו, ויגיעות רבות וטרחות עצומות שלו, אדרבא, הוא מפסיד שפע פרנסתו הרבה! כי באמת עיקר שפע הפרנסה הוא מלמעלה, מבחינת למעלה מהזמן והמקום, רק שבזה העולם מוכרח הפרנסה להתלבש במקום זמן, אשר מחמת זה צריכין לעשות איזה עסק ומשא ומתן בשביל פרנסה כדי לעשות כלי שתוכל השפע להתלבש בזה העולם. ועל כן כשהוא מאמין שהכל מלמעלה, נתקשר הזמן והמקום למעלה מהזמן והמקום, אזי יש לו פרנסה בשפע, כי הוא מקושר לשורש ההשפעות שנמשך מלמעלה על ידי אמונתו ובטחונו בה'. **אבל כשהוא רץ אחר פרנסתו ביגיעות גדולות, הוא נמשך ונתקשר ביותר לבחינת המקום והזמן ומפריד בין הזמן והמקום ובין בחינת למעלה מהזמן והמקום, ועל ידי זה נתרחק משרש ההשפעות, ועל כן קשה לו למצוא פרנסתו!** ואפילו כשמוגיע לו מעט פרנסתו, בהכרח שתהיה ביגיעה גדולה ועצומה מאד" (ועיי"ש עוד שמבאר ענין זה בטו"ט ד', שכשדוחק את השעה לטרוח אחר פרנסתו בהשתדלות רבה, השעה דוחקתו ופרנסתו מתרחקת ממנו רח"ל).

ומעתה, אח יקר! הבה נקיים בפשיטות מה שאמרו חכמינו ז"ל: "הוי ממעט בעסק, ועסוק בתורה!". הבה נקבל על עצמנו מחדש עול תורה ועבודת ה', ובמעט דמעט ההשתדלות שנעשה עבור פרנסה, יברכנו ה' ויפרנסנו בריוח ובכבוד, אמן.

שאלה:

לכבוד חג הפסח, החג בו מאירים בלבנו את האמונה הקדושה, ומבערים את כל סברות חכמת הטבע, עסקנו כמה חברים לברר כמה עניינים הקשורים להשתדלות לפרנסה. ועלה לדיון מה שאמרו חז"ל על הפסוק "וברכך בכל אשר תעשה" שצריכים לעשות איזה עשייה והשתדלות ורק אז מברכו ה' ומשפיע לו שפע. ועלתה השאלה: האם פסוק זה מחייב לעשות השתדלות גדולה כפי שיעור השפע שרוצה האדם לקבל, או שמא די בהשתדלות קלה?

תשובה:

הנה, סוגיית הבטחון וההשתדלות היא סוגיא רחבה מאד, ואין כאן המקום להאריך בביאורה כדבעי. אך מאחר ששאלתם שאלה פרטית על אודות הפסוק הזה, נביא לפניכם בס"ד את דבריו של מוהר"ת שכתוב באופן ברור ונחרץ שאין צריך לעשות אלא השתדלות קלה בעלמא, של "איזה עסק כל שהוא" ותו לא.

והרי לך לשונו הזהב בליקוטי הלכות, הל' חול המועד הלכה ד' אות ז'. ואנא קרא את דבריו במתינות ושימת לב כי חיים הם לנפשך:

"וזהו בחינת גלות מצרים, היינו גלות הסטרא אחרא שתופסת נפשות ישראל בגלות המר של תאוות מומן וטרדת הפרנסה, שזהו בחינת 'זימרו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה', שכל זה מתקיים באלו המשוקעים בתאוות מומן, ומתייגעים בכל מיני יגיעות וממריים חייהם בכל מיני מרירות בשביל רדיפת העולם הזה, ושוכחים את השם יתברך שעיקר הפרנסה על ידו, ואין צריכין רק עסק מועט בשביל פרנסה! כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה 'הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה', ולא לבלות ולמרר כל ימיו על זה ומאומה לא ישא בעמלו.

כי באמת, עיקר הפרנסה על ידי בטחון לבד, רק צריכין איזה עסק כל שהוא, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה 'כול יא יושב ובטל? תלמוד לומר וברכך בכל אשר תעשה'. נמצא, **שצריכין רק לעשות איזה עסק מועט, שלא יא יושב ובטל לגמרי,** והשם יתברך יברכו על ידי זה, **כמו שכתוב 'וברכך בכל אשר תעשה', 'בכל אשר תעשה' דייקא, היינו בכל מה שיעשה איזה עסק כל שהוא יברכו ה' ויצליחו ויפרנסהו כפי מה שהוא צריך לטובתו הנצחית.** שזה העיקר.

וגם זה העסק מועט הוא רק למי שאינו רוצה שתהיה תורתו אומנותו, אבל מי שנפשו חשקה בתורה ורוצה רק לעסוק בתורה ולא לעשות שום עסק, בודאי אשוי לו. ויעזרו השם יתברך שתהיה מלאכתו ופרנסתו נעשית על ידי אחרים, עכלה"ק.

ומדבריו אתה למד שדייק זאת הן מלשון הפסוק - דכתיב "וברכך בכל אשר תעשה", ומדוייק מזה שכל מה שרק נעשה, אפילו דבר קטן, יברכנו ה'. והן מלשון חז"ל - שאמרו "יכול יהא יושב ובטל", ומדוייק מזה שאם רק אינו יושב ובטל רק

פנינים מאירים וחידושים מזהירים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים זי"ע
מתוך רשימותיו של הגר"ם שכטער שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזכרון.

לקט ספרי"ם

פרשת תזריע

ע"ז מטמאה כנגעים

והצרוע אשר בו הנגע וגו' (ויקרא יג, מה). והצרוע, זה בית המקדש, אשר בו הנגע, זו עבודה זרה שהיא מטמאה כנגע, שנאמר ויחללו את מקדשי (לא נמצא מקרא זה בכל התנ"ך, אלא לשון דומה לזה עיין ידמה (ז, ל) שמו שיקוציהם בבית אשר נקרא שמי עליו לטמא).

נשרו שערות ראשו מפחד השי"ת

ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא (ויקרא יג, מ). איתא במדרש (ויקרא רבה כד, ד) שעל ידי פחד גדול נמרטין השערות כמבואר שם על אחד שהיו קורין אותו מרוטה. **ויש צדיק, כמו רבי חייקא הממודא זצ"ל, שנפלו כל שערות ראשו מפחד השי"ת.**

שיח בענייני ההתנגדות

ר' דוד צבי בן רבי יצחק (ה) בן מוהרנ"ת

תרין רעין דלא מתפרשין

סיפר ר' נשקע ז"ל שעוד חקוק בזכרונו איך שבילדותו ראה את שני האחים האהובים, הני תרין רעין דלא מתפרשין, הר"ר דוד צבי ואחיו הר"ר מיכל, יושבים ומדברים זה עם זה.

והיה לו לפלא, וכי מה מדברים כל כך הרבה שעות ארוכות ואיזה עסקים גדולים יש להם. וכשגדל קצת, היטה אזנו לדבריהם ושמע שיחתם שהם מדברים רק בתורה ועבודת ה', ובפרט בגדולת רבינו ז"ל ותלמידיו הקדושים, כדרך שיחת חברים המקשיבים המקורבים להצדיק האמת (שיש"ק ח"ה סי' רס"א).

משא ומתן באמונה

בשנת תרכ"ח כשעלה רבי יצחק בן מוהרנ"ת לארץ ישראל, קיבל ר' דוד צבי ביחד עם אחיו ר' מיכל את עבודת 'בית הדואר' בטולטשין, וכמו שאביו רבי יצחק היה משאו ומתנו באמונה עד שקידש שם שמים אף אצל הגויים, (כי באותן הימים היה כל הענין של שילוח ממון ממקום למקום תלוי רק בנאמנות בית הדואר, ולכן בדרך כלל מי שהיה עובד דלא הבית דואר, היה צריך להיות מוחזק לאיש נאמן מאד שאנשים מוכנים ליתן לו ממון, וזה היה רבי יצחק בן מוהרנ"ת) כך גם הלכו בניו החשובים בדרכי אבותיהם וקידשו שם שמים במשאם ומתנם באמונה.

בשמחה תמיד

סיפר ר' נשקע מטולטשין ז"ל להרה"ח ר' לוי יצחק בענדער ז"ל שכדי להגדיל השמחה והחדוה ביום הפורים היו נוהגים ר' דוד צבי ואחיו הר"ר מיכל לשחוק במשחק שה' נודע באוקריינא בשם "אחשורוש שפיל" ו"קבצן שפיל", שהיה מפורסם בכל האיזור, שלזה נצרכים הרבה חכמה (שיש"ק ח"ד סי' ת"ע).

[והוא ע"פ דברי זקנם מוהרנ"ת שכתב לבנו רבי יצחק (במכתב מיום א' תרומה תקצ"א):] ועתה בני שמע בקולי לאשר אני מצוה אותך, ותשמח עצמך בכל מה דאפשר, בפרט כי ימי אדר נכנסין, שצריכין להרבות בשמחה. ותתחיל מעתה לעשות 'אחשורוש שפיל' וקבצן ועושר שפיל, וקיץ וחורף שפיל, ושאר מיני שפיל וצחוק. וגם מוסר כתב זה, רבי נחמן, וכל אנשי שלומנו, כולם חובה מוטלת עליהם להרגיל בשמחה, על ידי כל מיני מילי דשטותא, ובפרט בפורים בעצמו תהיה אך שמח".]

סוף ימיו והסתלקותו לחיי עולם

בשנת תרע"ה כבד על ר' דוד צבי חוליו והיה חלוש מאד, עד שבראש השנה האחרון של ר' דוד צבי שנת תרע"ו, כבר לא היה ביכולתו לבוא אל הקיבוץ הק' באומאן (שיש"ק ח"ה סי' תקמ"ח).

ר' דוד צבי נפטר בן פ"ז שנים. ת.נ.צ.ב.ה.

בניו ויצאי חלציו

השאיר אחיו דורות ישרים ומבורכים. ובניו ובנותיו מוזכרים במכתבי אביו ר' יצחק בעלים לתרופה, שכמה פעמים פורס בשלום כולם במכתביו. ונזכרים כאן:

א - בתו הגדולה אדל. ב - בנו ר' נחמן (שהיה מכונה ר' נחמן אלשיך, מפני שלמד הרבה בספרי האלשיך עד שידע אותם בעל פה). ג - בתו בתיה. ד - בנו ר' שכנא (אביו של ר' נשקע טולטשינער ז"ל).

נלקט ממכתבי הגר"ם

חברי היקר, אל תחשוב שאיני מבין את לבך. תאמין לי שאני למדתי בישיבה בירושלים שלא היו חסרים בה מתנגדים. הייתי שם מהמתמידים ומהמקורבים אל הראש ישיבה דשם. ואכן שמת'י אוזן לשמוע את כל הנקודות האמיתיות שלהם יחד עם כל הסברות להתנגדותם. ובעת היוני שם נתחברתי עם היקרים שבשם, יחד עם זה היתה עיני השניה בליקוטי מוהר"ן ובליקוטי תפילות. אחר שחקרתי בהם, ראיתי כי כמעט אין דבר אמיתי ולבבי מחסידות בעש"ט שיש בהם שלא ראיתי אותו בהחידושים הנפלאים שאצלינו. ועל ההתנגדות לא שמת'י לב יתר על המידה, בפרט כשהרגשתי שלא פעם מעורבות בהם מחשבות טרק בעלמא שלא היראת שמים החתה אותם.

ובעת היותי בימי חורפי ונעורי ראיתי שגם אחר כל נקודות העבודת ה' שלהם, הגם שרובם הם הדיבורים שלנו, אבל אין זה מסייע ומועיל בעת שעובר על האדם רוח סהרורית מהבעל-דבר, שהכל משתכת. ולעת כזאת הרביתי באמירת ליקוטי תפלות, שזה הוא הנשק הכבד נגד הבעל-דבר. ויחד עם הדיבורים הקדושים של רבינו הק' שפכתי את דמעותי לפני בוראי, והיא שעמדה לי.

שמעתי כמעט כל מיני התנגדות שבעולם, שבגלל זה כמעט שאין התנגדות וקושיא שמקשים עלינו שאינני בקי בזה, ותקצר היריעה להאריך בזה. וחלק גדול מהקושיות עשו הם בעצמם כי עצם ההתנגדות גרמה לעתים את החסרונות, כמשל שמספרים שניקולאי הצר הרוסי ימ"ש הי' מציק מאד ליהודים שכמעט שלא הי' נותן שום אפשרות ליהודי להתפרנס באופן ישר כי אם בדרכים עקומות ובערוממויות. ובסוף הראה ניקולאי לשריו איך שישראל אינם הולכים בישרות, ורוב ישראל גנבי נינהו. וטען לפניו אחד מגדולי מישראל; הלא אתה עצמך לא פותח להם שום סער של ישרות ואיך יתפרנסו ע"י ישרות.

כי זאת לדעת שאין דבר של קדושה יורד לזה העולם בלי קליפה לעומתו, אפילו על עצם הקדושה של הש"ת ותורתו הק' עומדים לעומתם הקליפות. אבל הודו לה' שעם ישראל כבר הכניעו הרבה את הרע והקליפות של הלעומת זה, עד שאנו הנולדים בטוהרה כבר אין מרגישים את הקליפה כל כך.

שמעתי מר' אלעזר ראזענפעלד בשם חותנו ר' שמואל הורוויץ

המשך מעמוד א'

עומדים אנו בימי ניסן הקדושים, ימי ההכנה לגאולת מצרים שכוללת את כל הגלויות. חז"ל הקדושים מלמדים אותנו שלשון הרע היא אחת מסיבות הגלות, וכפי שמשנה רבינו אמר מיד בבואו למצרים "אכן נודע הדבר - הדבר שהייתי תמה עליו, מה חטאו ישראל מכל שבעים אומות להיות נרדים בעבודת פרך, אבל רואה אני שהם ראויים לכך" וזאת "כיון שראה בישראל רשעים ולטורין, אמר, מעתה שמה אינם ראויין להיגאל" (רש"י שמות ב-יד, וראה עוד בשמירת הלשון ח"ב פ"ד).

אם חפצי גאולה אנו, נידבק במידותיו של הקב"ה שלא מביט און ביעקב ולא רואה עמל בישראל על אף שהם נכשלים

Table with 5 columns and 2 rows containing names and titles like 'ברכת מוהל טוב' and 'להר"ר שמואל בנשיין שערן הי"ו'.